

ARTYKUŁ NAUKOWY

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

Geneza i rozwój

mł. asp. Dorota Kozłowska

instruktor
Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

W tym roku upływa 17 lat od wprowadzenia do użytku dla Policji procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty”. O ile instytucjom i organizacjom mającym w zakresie swych obowiązków przeciwdziałanie przemocy w rodzinie znana jest obecna procedura „Niebieskie Karty”, o tyle rzadkie są przypadki wykazania się przez nie wiedzą na temat historii „Niebieskich Kart”. W dobie kształtujących się zmian procedury warto przypomnieć, kto był twórcą i realizatorem procedury oraz wyjaśnić jej cele i przebieg, a także przedstawić proces formowania się procedury i podsumować dotychczasowe działania.

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

TWÓRCY „NIEBIESKICH KART”

Prace nad procedurą interwencji „Niebieskie Karty” rozpoczęły się w roku 1994 z inicjatywy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wyzwanie jako pierwsza podjęła Policja przeprowadzająca interwencje w najbardziej drastycznych przypadkach przemocy w rodzinie. W następstwie podjętej współpracy powstał roboczy zespół, w którego skład weszli przedstawiciele PARPA, Wydziału Prewencji Komendy Stołecznej Policji, Batalionu Patrolowo-Interwencyjnego Komendy Stołecznej Policji i Warszawskiego Stowarzyszenia Abstynenckiego. W realizacji każdego z etapów wdrażania procedury uczestniczyły powyższe zespoły, które wносиły poprawki do tej pionierskiej procedury¹. Prace związane z wdrożeniem nowego modelu interwencji Policji w sytuacji przemocy w rodzinie – tzw. „Niebieskich Kart” były prowadzone przez Wydział Prewencji KSP od II półrocza 1994 r. Wspólne działania z przedstawicielami PARPA, specjalizującymi się w terapii rodzin alkoholowych i przeciwdziałaniu przemocy domowej, zaowocowały opracowaniem dokumentacji „Niebieskich Kart”².

W latach 1995–1996 projekt procedury przedstawiono Komendzie Głównej Policji, Ministerstwu Sprawiedliwości, Międzyresortowemu Zespołowi „Bezpieczni w Rodzinie”, działającemu przy Kancelarii Prezydenta RP, oraz przedstawicielom niektórych organizacji pozarządowych pomagających ofiarom przemocy w rodzinie³.

CELE PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

Głównym celem, jaki przyświecał wprowadzeniu procedury, było stworzenie modelu pracy z rodziną dotkniętą problemem przemocy. Oparto się na doświadczeniach osób pomagających ofiarom przemocy w rodzinie, a także na doświadczeniach innych państw, gdzie programy przeciwdziałania tego typu przemocy były bardziej zaawansowane. Dostrzeżono konieczność nie tylko edukacji i udoskonalania pomocy dla osób krzywdzonych, ale także wprowadzenia rozwiązań usprawniających działania służb stykających się z ofiarami przemocy w rodzinie. Był to początek prac nad tworzeniem warunków do systemowego, interdyscyplinarnego podejścia do tej problematyki⁴.

Cele procedury były oparte na następujących założeniach:

1. Ułatwienie rozpoznania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy (...).
3. Przerwanie izolacji rodziny.
4. Wsparcie dla ofiar – pisemna informacja o przysługujących prawach i możliwościach uzyskania pomocy.
5. Motywowanie do podjęcia działań ochronnych.
6. Bardziej stanowcze działania wobec sprawcy.
7. Zapis zdarzenia – ujednoczona dokumentacja.
8. Określenie skali i charakterystyka przemocy.
9. Tworzenie warunków do współpracy służb i prowadzenia szkoleń interdyscyplinarnych⁵.

Warto tutaj podkreślić, że dokumentacja „Niebieskich Kart” to część bardziej złożonej procedury. Odpowiedni, dokładny zapis każdego przypadku interwencji wobec przemocy w rodzinie znacznie ułatwia dalsze etapy niesienia pomocy. Przemoc domowa często powtarza się i nasila. Zanim jednak podjęte zo-

staną odpowiednie kroki prawne, Policja może interweniować wiele razy, a zdarza się, że w tych samych miejscach interwenują inni policjanci. Jednak ujednoczenie zapisów i precyzja w ich prowadzeniu miały znacznie ułatwić dalszy tok postępowania, jak również stanowić gwarancję dostarczania do prokuratorów klarownych opisów zdarzeń, bez względu na to, ile czasu upłynęło od interwencji.

PILOTAŻ „NIEBIESKIEJ KARTY”

Wprowadzenie do realizacji procedury „Niebieskie Karty” zostało poprzedzone pilotażem na terenie podległym III Komendzie Rejonowej Policji Warszawa-Ochota. Pilotaż miał miejsce w okresie marzec – maj 1997 r. Przebiegał w dwóch etapach. W pierwszym etapie, trwającym dwa tygodnie, praca polegała na wspólnych interwencjach policjanta oraz obserwatora z zespołu przygotowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podczas których obserwowano stopień przydatności dokumentacji, sprawność jej zastosowania, reakcje osób uczestniczących w zdarzeniu. Na podstawie sprawozdań z interwencji stwierdzono, że w 27 przypadkach (81,8%) wskazany sprawca przemocy był pod wpływem alkoholu, przeważnie w kilkudniowym ciągu, w większości nietrzeźwi sprawcy przemocy zostali przewiezieni do izby wytrzeźwień, w 5 przypadkach wskazanymi sprawcami przemocy były kobiety (2 stosowały przemoc wobec dzieci, 3 wobec osoby dorosłej), w 20 przypadkach na miejscu zdarzenia były obecne dzieci do lat 15, w 4 przypadkach dzieci powyżej 15 lat, w 7 przypadkach wskazanymi sprawcami przemocy były dorosłe dzieci, ofiarami zaś starsi rodzice, w 4 przypadkach zostało odnotowane, iż jest to kolejna interwencja Policji, odnotowano też przypadek użycia broni gazowej przez pijanego sprawcę⁶. W oparciu o te doświadczenia, przed rozpoczęciem drugiego etapu pilotażu, dokonano niezbędnych poprawek oraz skrótów w treści i układzie graficznym formularzy tak, aby stały się bardziej czytelne.

W drugim etapie, trwającym trzy tygodnie, kontynuowano wspólną pracę służb patrolowych i obserwatorów z użyciem zweryfikowanych formularzy, także z udziałem pracownika pomocy społecznej przeprowadzono wizyty dzielnicowych w domach niektórych pokrzywdzonych. Na tym etapie do współpracy została włączona gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych.

Z uwagi na fakt, iż Policja była do tej pory jedyną służbą, na której barkach spoczywała ogromna odpowiedzialność za czynności wykonane zarówno w trakcie interwencji, jak i po jej przeprowadzeniu w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie, podjęto wspólne starania współpracy z ww. podmiotami mającymi wspomagać działania wykonawcze w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Służby te zostały zaangażowane do współpracy ze względu na kompetencje, które posiadają, oraz wynikający z nich kontakt zarówno z pokrzywdzonymi, jak i sprawcami na różnym etapie występowania tego problemu.

Zjawisko przemocy w rodzinie nie tylko spełnia wymogi zaliczane do kryteriów trudnej sytuacji życiowej, z których wynika ustawowy obowiązek interwencji i wsparcia ze strony pomocy społecznej, ale także jest wymienione wprost w katalogu sytuacji, z powodu których pomoc społeczna jest zobowiązana podejmować działania.

Podczas pilotażu „Niebieskich Kart” stwierdzono, iż ponad 1/3 wszystkich interwencji domowych dotyczyła przemocy domowej. Pozostałe to pijackie burdy na melinach, awantury sąsiedzkie, bójkki, zakłócanie porządku publicznego. Spośród trzydziestu trzech interwencji przeprowadzonych z użyciem „Niebieskich Kart” w szesnastu przypadkach wszczęto dalsze postępowanie.

Pilotaż obejmował szkolenia policjantów służb patrolowo-interwencyjnych, dyżurnych, dzielnicowych, interwencje z udziałem cywilnych specjalistów pracujących z ofiarami przemocy w rodzinie, podsumowanie i przedstawienie wniosków do akceptacji przez Komendę Główną Policji.

Procedura „Niebieskie Karty” została przetestowana i pozytywnie oceniona przez policjantów z Kompanii Patrolowo-Interwencyjnej Wydziału Prewencji i dzielnicowych komisarzów Warszawa-Ochota III Komendy Rejonowej Policji w Warszawie oraz policjantów Wydziału Zabezpieczenia Miasta Komendy Stołecznej Policji. Stali się oni współtwórcami tamtej wersji procedury. Nie sposób nie zauważyć, iż ograniczenie liczby wypełnianych kart pozwoliło na usprawnienie pracy Policji i zmniejszenie wypełnianej dokumentacji⁷. Badania pilotażowe potwierdziły wagę zauważonego już wcześniej problemu przemocy domowej. Nie bez znaczenia jest fakt, że ofiara przemocy wymaga innego podejścia i pomocy niż pokrzywdzeni innymi rodzajami czynów, wobec których interweniuje Policja. Pilotaż potwierdził przydatność omawianej procedury w postępowaniu karnym.

Na podstawie uzyskanych wyników z pilotażu została sporządzona opinia dotycząca wprowadzenia nowej procedury, którą przekazano Dyrektorowi Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Dyrektorowi Biura Prewencji KGP. Opinia ta była podstawą podjęcia decyzji o upowszechnieniu dokumentacji „Niebieskich Kart” na terenie całego kraju.

PRZYGOTOWANIE I WDROŻENIE PROCEDURY – REALIZATORZY

W związku z wdrażaniem procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty” w Policji i pomocy społecznej, we wszystkich województwach zostały powołane trzyosobowe zespoły koordynatorów, w których skład wchodził: pełnomocnik wojewody ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciel Komendy Wojewódzkiej Policji i przedstawiciel Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej. Uczestniczyli oni w szkoleniach przeprowadzonych na przełomie maja i czerwca 1998 r. w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Zadaniem koordynatorów było przeprowadzenie szkoleń dla policjantów, pracowników socjalnych i przedstawicieli innych służb, które mają kontakt z ofiarami lub sprawcami przemocy w rodzinie, zorganizowanie narad i konferencji, nawiązanie współpracy z lokalnymi mediami, przygotowanie informatora o lokalnych placówkach, w których ofiary przemocy mogą uzyskać pomoc, przygotowanie ulotek dotyczących przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, zbudowanie lokalnej koalicji⁸.

Procedura „Niebieskie Karty” związana z interwencją Policji w sytuacji przemocy w rodzinie obowiązywała na terenie kraju od 1 października 1998 r. i została opracowana przez Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji, Komendę Stołeczną Policji i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

PRZEPISY PRAWNE REGULUJĄCE KSZTAŁT I SPOSÓB REALIZACJI PROCEDURY

Krokiem wieńczącym wdrażanie procedury „Niebieskie Karty” do działań funkcjonariuszy Policji było wydanie zarządzenia nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 listopada 1998 r. w sprawie sposobu przeprowadzania interwencji domowej przez policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty” regulującego tę problematykę⁹. Na mocy powyższego aktu prawnego przedmiotowa procedura weszła na stałe do kanonu działań interwencyjnych Policji na terenie całej Polski¹⁰. Dokumentacja składała się wówczas z następujących kart:

- karta „A” – meldunek z przeprowadzonej interwencji domowej (własnej, zleconej) dotyczącej przemocy w rodzinie (wzór – załącznik nr 1 do zarządzenia);
- karta „B” – notatka urzędowa dotycząca przemocy w rodzinie (wzór – załącznik nr 2 do zarządzenia),
- karta „C” – informacja dla ofiar przemocy w rodzinie (wzór – załącznik nr 3 do zarządzenia).

Należy dodać, iż – jak wskazywała nazwa zarządzenia – załączniki do zarządzenia (karty) były opracowane w kolorze niebieskim po to, aby kolor pomógł odróżnić tę dokumentację od innych druków służbowych – nie był jednak obligatoryjny i wynikał z pragmatyki służbowej (dokumentacja często była kserowana w jednostkach organizacyjnych Policji na białym papierze – powodem takiego stanu rzeczy były z pewnością względy ekonomiczne).

W § 1 niniejszego zarządzenia widniał zapis: „Podejmowanie interwencji domowej przez policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty” ma na celu:

- 1) skuteczne reagowanie wobec przemocy w rodzinie,
- 2) poinformowanie ofiary przemocy w rodzinie o przysługujących jej prawach oraz o instytucjach i organizacjach społecznych zobowiązanych do udzielania jej wsparcia i pomocy,
- 3) motywowanie ofiary przemocy w rodzinie do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy,
- 4) rejestrację śladów i wydarzeń w miejscu zdarzenia oraz podjętych przez policjantów czynności,
- 5) ułatwienie dzielnicowemu prowadzenia dalszych działań prewencyjnych wobec rodziny, w której zachodzi przemoc w rodzinie, a w szczególności gdy w jej wyniku krzywdzone są dzieci, oraz usprawnienie współpracy z instytucjami i organizacjami społecznymi zobowiązanymi do udzielania wsparcia i pomocy ofierze przemocy w rodzinie,
- 6) rozpoznawanie zjawiska przemocy w rodzinie, jej skali i podejmowanie działań zapobiegawczych.

Zarządzenie określało również zadania dla poszczególnych policjantów. Tak więc przyjmujący zgłoszenie dyżurny jednostki Policji w przypadku interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie, oprócz dokonania wpisu do „Książki zgłoszonych interwencji”, był obowiązany wypełnić meldunek z przeprowadzonej interwencji domowej, własnej lub zleconej, dotyczącej przemocy w rodzinie (wzór meldunku, zwany kartą „A” stanowił załącznik nr 1 do zarządzenia)¹¹. Zaś zgodnie z § 3 policjanci podejmujący interwencję wobec przemocy w rodzinie byli zobowiązani do:

- sporządzenia podczas interwencji lub w przypadkach wyjątkowych, gdy nie ma takiej możliwości w miejscu zdarze-

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

- nia, po powrocie do jednostki, notatki urzędowej dotyczącej przemocy w rodzinie; wzór notatki, zwanej kartą „B”;
- przekazania osobie pokrzywdzonej informacji dla ofiar przemocy w rodzinie – wzór, zwany kartą „C”; policjant, przekazując osobie pokrzywdzonej kartę „C”, był zobowiązany pouczyć ją o tym, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo; w karcie znajdowała się informacja o instytucjach zobowiązanych do pomocy ofiarom przemocy w rodzinie; do karty była załączona ulotka informująca o adresach i telefonach lokalnych placówek i instytucji zobowiązanych do pomocy ofiarom przemocy w rodzinie; w karcie ofiara mogła zanotować przebieg zdarzenia i wskazać, czy była wcześniej ofiarą przemocy w rodzinie;
 - przekazania wypełnionej notatki urzędowej dotyczącej przemocy w rodzinie (wzór, zwany kartą „B”) dyżurnemu jednostki Policji.

Zapis § 2 zarządzenia mówił, iż po zakończeniu służby dyżurny przekazywał wypełnioną przez siebie kartę „A” kierownikowi jednostki Policji (meldunek służył wyłącznie do celów informacyjno-statystycznych oraz do ewentualnego wykorzystania przez dzielnicowego rejonu służbowego według właściwości miejscowej i był przechowywany w teczce zagadnieniowej „Przemoc domowa”) oraz kartę „B”, którą otrzymał od policjantów przeprowadzających interwencję domową.

Kierownik jednostki Policji przekazywał do właściwego miejscowo referatu dzielnicowych lub dzielnicowego otrzymaną w trybie określonym w § 2 ust. 2 od dyżurnego jednostki Policji dokumentację z przeprowadzonych przez policjantów interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie. Był także obowiązany na podległym mu terenie do koordynowania oraz sprawowania nadzoru nad realizacją zadań wynikających z zarządzenia, a także nadzoru nad sporządzaniem sprawozdania z przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie (którego wzór stanowił załącznik nr 4 do zarządzenia).

Zgodnie z § 6 ww. zarządzenia dzielnicowy lub kierownik referatu dzielnicowych, po otrzymaniu kart „A” i „B”, byli obowiązani do:

- 1) założeniateczki zagadnieniowej zatytułowanej „Przemoc domowa” i gromadzenia w niej wszelkiej dokumentacji z każdej interwencji, gdyż ma to istotne znaczenie w przypadku wszczęcia postępowania karnego wobec sprawcy przemocy w rodzinie,
- 2) ponownego kontaktu z rodziną, w której nastąpiła przemoc w rodzinie, w celu bliższego rozeznania sytuacji i zorientowania się, jakiego rodzaju pomoc jest potrzebna, zwłaszcza gdy w rodzinie są małoletnie dzieci,
- 3) stałej opieki, tzn. systematycznych wizyt (co najmniej raz w miesiącu) sprawdzających stan bezpieczeństwa domowników i zachowanie sprawcy przemocy w rodzinie,
- 4) nawiązania współpracy z instytucjami i organizacjami społecznymi udzielającymi wsparcia i pomocy ofiarom przemocy oraz podjęcia skutecznych działań prewencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Zapisy widniejące w dokumencie o nazwie „Notatka urzędowa dotycząca przemocy w rodzinie”, zwanym kartą „B”, obejmowały treści dotyczące: służbowych danych policjanta sporządzającego dokument, datę i godzinę, z czyjego polecenia i z kim się udał, pod jaki adres wezwania celem przeprowadzenia interwencji oraz kogo zastał na miejscu (tabela z określeniem pokrzywdzonego, wskazanego sprawcy i świadków, miejsce na wpisanie ich danych personalnych, dokumentu toż-

samości, obywatelstwa, kontaktu telefonicznego, stosunku pokrewieństwa, wyniku badania trzeźwości). W kolejnej części – karta „B” – wymagano wstawienia znaku X w jednym z kwadratów: „stwierdzono fakt przemocy w rodzinie”, „sytuacja konfliktowa z zagrożeniem przemocą w rodzinie”. Następnie policjant oceniał przebieg zdarzenia zgodnie z informacją uczestników, tj. w tabeli „pokrzywdzony/a doznał/a” wybierał z katalogu odpowiednią opcję, np. znęcanie się fizyczne, znęcanie się moralne, uszkodzenie ciała: zasinienia, zdrapania, krwawienia, oparzenia itd., a potem wpisywał znak X przy wyborze: „tak”, „nie”, „nie ustalono” (tabelka zawierała także miejsce na wpisanie innych obrażeń ciała, w tej sytuacji należało podać, jakie to są obrażenia). Tabelę „sprawca doznał” policjant wypełniał w podobny sposób, tutaj katalog obejmował uszkodzenie ciała i odniesienia do niego w postaci: zasinienia, zdrapania, krwawienia, oparzenia (tabelka zawierała także miejsce na wpisanie innych obrażeń ciała, w tej sytuacji należało podać, jakie to są obrażenia). Ta część karty „B” zawierała także rubrykę „poprzednie incydenty przemocy w rodzinie”, w której policjant zaznaczał odpowiedzi „tak”, „nie” przy odpowiednim wyborze katalogu obejmującym: znęcanie się fizyczne, znęcanie się moralne, uszkodzenie ciała oraz zaznaczał również znakiem X miejsce „tak” lub „nie” w polu „zgłoszono organom ścigania”. Następną tabelą uwzględniała „zachowanie się stron konfliktu” z rozróżnieniem pokrzywdzonego i sprawcy z opcją do wyboru „tak” lub „nie” przy zachowaniach wymienionych w tabeli. Uwzględniono tam również możliwość wpisania innych zachowań zwracających uwagę (np. środki odurzające). Wypełnienie dokumentu obejmowało także uzupełnienie pola o nazwie „dzieci obecne na miejscu interwencji (w tym podanie informacji dotyczących danych personalnych, wieku, pokrewieństwa wobec sprawcy, doznanych obrażeń fizycznych, stanu dziecka, np. przestraszone, płaczące itd. oraz inne, własne spostrzeżenia, informacji dotyczących przewiezienia dziecka wraz z podaniem miejsca przewiezienia, np. adres rodziny, schroniska, szpitala, policyjnej izby dziecka, pogotowia opiekuńczego, inne). Następnie w dokumencie zamieszczono „opis miejsca zdarzenia” (np. ogólny nieporządek, zniszczone sprzęty, inne/podać, jakie – z miejscem do wpisania). Zawarto także pole o nazwie „działania podjęte wobec ofiary/sprawcy”, takie jak: pouczenie, środki przymusu bezpośredniego (z podaniem, jakie?), izba wytrzeźwień, izba wytrzeźwień do dyspozycji Policji, policyjna izba zatrzymań, udzielenie pomocy medycznej, nr zespołu pogotowia, dokąd przewieziono (rodzina, schronisko, szpital, inne/jakie?) oraz adres. Dokument wymagał także zaznaczenia „tak” lub „nie” w rubryce „brak warunków do wypełnienia” karty na miejscu interwencji. W zakończeniu karty „B” widniała informacja: „Przekazano osobie pokrzywdzonej informację dla ofiar przemocy w rodzinie” z wymogiem zaznaczenia „tak” lub „nie” i kto wykonał.

Zarządzenie nr 9 Komendanta Głównego Policji z dnia 27 maja 1999 r. zmieniające zarządzenie w sprawie przeprowadzania interwencji domowej przez policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty”¹² miało na celu wprowadzenie karty „D”, zatytułowanej „Prośba o pomoc”, do przedmiotowej procedury. Karta „D” miała spełniać istotną rolę w całej procedurze, tak aby osoby pokrzywdzone mogły dobrowolnie wyrazić własnoręcznym podpisem gotowość przyjęcia pomocy od Policji lub od innych służb społecznych, określić, jakiej pomocy potrzebują – co jest ważne przy wspólnym planowaniu pomocy dla rodziny. Dodatkowym ar-

gumentem uzasadniającym wprowadzenie zmian było otrzymanie zgody osób pokrzywdzonych na przekazanie informacji o sytuacji w rodzinie innym służbom społecznym.

Zapis § 3 ust. 1 pkt 3 zobowiązywał policjantów podejmujących interwencję wobec przemocy w rodzinie również do przekazania osobie pokrzywdzonej prośby o pomoc, której wzór – zwany kartą „D” – stanowił załącznik nr 4 do zarządzenia. Jednocześnie wskazywał, iż policjant, przekazując osobie pokrzywdzonej kartę „D”, powinien poinformować ją, że podkreślenie wiersza „proszę o udzielenie mi pomocy w ramach kompetencji Policji”, podpisanie i przekazanie karty interweniującym policjantom może stanowić podstawę do zatrzymania sprawcy przemocy lub wszczęcia innych działań prewencyjnych wobec sprawcy. Natomiast podkreślenie wiersza „zainteresowanie odpowiednich służb społecznych zaistniałą sytuacją” spowoduje przekazanie przez Policję stosownych informacji lokalnym służbom społecznym, prawnie zobowiązanym do świadczenia pomocy osobom pokrzywdzonym w wyniku przemocy w rodzinie.

W myśl § 2 ust. 2 dyżurny jednostki Policji po zakończeniu służby przekazywał kierownikowi jednostki Policji wypełnioną przez siebie kartę „A” oraz karty „B” i „D”, które otrzymał od policjantów przeprowadzających interwencję domową. Dzielnicowy lub kierownik referatu dzielnicowych po otrzymaniu kart „A”, „B” i „D” od kierownika jednostki był zobowiązany do założeniateczki zagadnieniowej zatytułowanej „Przemoc domowa” i do innych działań określonych w § 6 zarządzenia nr 25 KGP (czynności opisane powyżej).

Poza wprowadzeniem do Policji samej procedury, do końca roku 1998 nadal odbywał się proces cyklicznych szkoleń, które miały na celu zapoznanie z nią nie tylko policjantów różnych pionów, ale również podmioty pozapolicyjne.

Z danych pochodzących od koordynatorów wdrażania procedury „Niebieskie Karty” z ramienia komend wojewódzkich Policji wynikało, iż w okresie 1.06. – 15.12.1998 r. przeprowadzono 1126 szkoleń, w których przeszkolono ogółem 32 574 osoby, w tym:

- 17 530 policjantów,
- 7483 pracowników socjalnych,
- 4011 członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 1223 koordynatorów gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 2327 przedstawicieli innych zawodów – pedagogów, psychologów, kuratorów zawodowych, lekarzy, sędziów, pielęgniarek środowiskowych, księży.

Z danych pochodzących z 43 województw wynika, iż w okresie 1.10. – 15.12.1998 r. Policja przeprowadziła 10 552 interwencje z użyciem „Niebieskich Kart”¹³.

W dniach 17–19 października 2000 r. w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie odbyła się konferencja szkoleniowa poświęcona tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szkolenie zostało zorganizowane przez PARPA we współpracy z Komendą Główną Policji. Wzięli w niej udział koordynatorzy wdrażania procedury z ramienia komend wojewódzkich Policji, przedstawiciele urzędów marszałkowskich, Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Komendy Głównej Policji i Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Celem szkolenia było wypracowanie właściwych działań po to, aby usprawnić funkcjonowanie procedury.

Przedmiot konferencji stanowiły także prace w grupach roboczych, których celem było podsumowanie i diagnoza programu wdrażania procedury „Niebieskie Karty” w poszczególnych województwach. Oceniano m.in. prace w województwach i zasięg procedury¹⁴.

Zdecydowano, iż obowiązująca procedura wymaga modyfikacji. Uczestnicy szkolenia przygotowali dokument zawierający sugestie, uwagi i postulaty dotyczące jej usprawnienia, który został przekazany osobom pracującym nad nowym zarządzeniem Komendanta Głównego Policji. Najważniejsze postulaty można było podzielić na kilka grup tematycznych:

1) dokumentowanie:

- likwidacja karty „A” (meldunku – rejestracji zgłoszenia), ponieważ stanowiła powielenie informacji, które były zapisywane w książce zgłoszonych interwencji,
- modyfikacja karty „B” (notatki urzędowej z przebiegu interwencji) poprzez m.in. użycie przy opisie sformułowań, które odzwierciedlają stan faktyczny, a nie są prawną kwalifikacją czynu, stworzenie jasnej instrukcji postępowania w zależności od stwierdzonych faktów (sytuacje wymagające i niewymagające wszczęcia postępowania),
- modyfikacja karty „C” (informacji prawnej dla ofiar przemocy) poprzez m.in. pozostawienie miejsca na wpisanie adresów lokalnych placówek, które pomagają ofiarom przemocy w rodzinie,
- likwidacja karty „D” lub jej modyfikacja;

2) zasady posługiwania się procedurą „Niebieskie Karty”:

- przyspieszenie prac nad zmianą zarządzenia Komendanta Głównego Policji uwzględniające postulaty zgłoszone przez realizatorów procedury „Niebieskie Karty”,
- sformułowanie jasnych przepisów wykonawczych dla realizatorów „Niebieskiej Karty”,
- określenie czasu trwania nadzoru dzielnicowego nad rodziną, od ostatniej interwencji dotyczącej przemocy domowej (sugestia – 1 rok),
- doprecyzowanie, w jakim czasie po interwencji dzielnicowy powinien pojawić się w domu, w którym dochodzi do przemocy (sugestia – 7 dni),
- powołanie w każdej jednostce Policji koordynatora wdrażania procedury „Niebieskie Karty”,
- modyfikacja systemu sprawozdawczego,
- przygotowanie wykładni dotyczącej interpretacji zapisów ustawy o ochronie danych osobowych

3) inne działania usprawniające procedurę „Niebieskie Karty”:

- prowadzenie interdyscyplinarnych szkoleń, w których mogliby uczestniczyć przedstawiciele kadry kierowniczej, funkcjonariusze ogniw patrolowo-interwencyjnych, dzielnicowi, dyżurni, a także przedstawiciele innych służb, prokuratorzy, sędziowie, kuratorzy,
- tworzenie programów profilaktycznych dotyczących przemocy domowej,
- stworzenie obligatoryjnego wymogu, aby w każdym powiecie powstała placówka dla ofiar przemocy w rodzinie,

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

- zapewnienie możliwości korzystania z pomocy psychologów – ekspertów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (np. diagnoza sytuacji rodzinnej po interwencji Policji),
- uruchamianie w środowiskach lokalnych zespołów ds. przemocy w rodzinie,
- dyżury dzielnicowych razem z pracownikami socjalnymi w placówkach (niepolicyjnych), umożliwiające kontakt z klientem,
- stworzenie miejsc czasowego pobytu dla sprawców przemocy i regulacji prawnych, które by to umożliwiły,
- zorganizowanie kampanii medialnej na temat obowiązków i praw różnych służb, aktywizującej samorządy lokalne i określającej ich rolę w tworzeniu lokalnej koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- uregulowanie przepisów umożliwiających zatrzymywanie nietrzeźwych sprawców przemocy w najbliższej izbie wytrzeźwień, niezależnie od jej terytorialnej przynależności¹⁵.

Uwagi sygnalizujące potrzebę zmian w dotychczasowych przepisach prawnych przekazywane z całej Polski przez podmioty zajmujące się zapobieganiem i zwalczaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną ofiar zostały uwzględnione po 4 latach w zarządzeniu nr 21 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu przeprowadzania interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty”¹⁶. Zrezygnowano z karty „A” – meldunku z przeprowadzonej interwencji domowej dotyczącej przemocy w rodzinie, wypełnianej przez dyżurnego jednostki Policji, który przyjmował zgłoszenie, oraz karty „D” – prośby o pomoc. Pozostałe karty: notatka urzędowa dotycząca przemocy w rodzinie oraz informacja dla ofiar przemocy w rodzinie nazwano odpowiednio kartą „A” i kartą „B” – były to załączniki do zarządzenia. Zgodnie z ww. aktem prawnym policjant podejmował i przeprowadzał interwencję domową na podstawie zawiadomienia, wezwania lub własnych ustaleń świadczących o istniejącej przemocy w rodzinie lub uzasadniających podejrzenie przemocy i uznaniu konieczności udzielenia pomocy jej ofiarom¹⁷.

Po przeprowadzeniu interwencji domowej policjant był zobowiązany sporządzić – na miejscu zdarzenia lub bezpośrednio po zakończeniu interwencji, we właściwej jednostce organizacyjnej Policji – notatkę urzędową dotyczącą przemocy w rodzinie (karta „A”). Konstrukcja tej karty pozwalała zatem na udokumentowanie sytuacji mogących zaistnieć na miejscu zdarzenia oraz podejmowanych podczas interwencji działań. Zawierała również zapis dotyczący wyrażenia zgody przez ofiarę przemocy na udostępnienie jej danych osobowych instytucjom rządowym i organizacjom pozarządowym zajmującym się pomocą osobom pokrzywdzonym.

Karta „B” zawierała katalog przestępstw popełnianych najczęściej na szkodę osoby najbliższej, uaktualnione adresy i telefony instytucji i organizacji pomocowych oraz dawała możliwość uzupełnienia jej o informacje dotyczące lokalnych placówek¹⁸.

§ 4 stanowił, że dzielnicowy po otrzymaniu karty „A” był zobowiązany m.in. do: założeniateczki zagadnieniowej zatytułowanej „przemoc domowa”, gromadzenia dokumentacji z interwencji w sprawach o przemoc w konkretnej rodzinie, systematycznych wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa domowników (co najmniej raz w miesiącu) i zachowanie sprawcy, podejmowania działań prewencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie, a także podjęcia decyzji o potrzebie

przeprowadzenia w danej sprawie postępowania sprawdzającego, zaś w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa – decyzji o konieczności wszczęcia postępowania przygotowawczego.

We wspomnianym zarządzeniu Komendanta Głównego Policji była także mowa o tym, że funkcjonariusz Policji miał obowiązek „w razie potrzeby podjęcia niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób będących ofiarami przemocy włącznie z ewentualnym zastosowaniem wobec sprawców przemocy – środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania”¹⁹.

Nowością w zarządzeniu był zapis mówiący o tym, że jeśli z zaistniałych podczas interwencji okoliczności wynikało, iż w sprawie może być wszczęte postępowanie przygotowawcze, dyżurny jednostki Policji powinien podjąć decyzję, czy nie zachodzi konieczność przeprowadzenia na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa, na potrzeby postępowania przygotowawczego²⁰.

Zarządzenie nie określało terminów pozwalających dzielnicowemu na zakończenie prowadzenia teczek zagadnieniowej „Przemoc domowa”. W zarządzeniu widniał zapis, iż dzielnicowy może to uczynić, gdy z posiadanej dokumentacji i uzyskanych informacji wynika, że w rodzinie tej nie występuje już zjawisko przemocy.

„Z dokumentacji i uzyskanych informacji musi jednoznacznie wynikać, że przemoc w danej rodzinie już nie występuje. (...). Najkrótszym terminem, pozwalającym na dokonanie niezbędnych ustaleń, wydaje się być termin 3 miesięcy”²¹.

Warto zauważyć, że procedura „Niebieskie Karty” dla pomocy społecznej została przygotowana już w 1998 r. Była zalecana do realizacji pracownikom socjalnym przez ówczesne Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Uchwalenie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej²² wprowadziło obligatoryjność uruchamiania ww. procedury przez pracowników socjalnych w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie – art. 107 ust. 2 (przesłanka ta stanowiła podstawę do udzielania osobom i rodzinom pomocy społecznej).

Wydane na podstawie art. 107 ust. 6 ww. ustawy rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego w załączniku nr 2 wprowadzało kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego, do którego załącznikiem był formularz pt. „Pomoc społeczna – Niebieska Karta dotycząca przemocy w rodzinie”. Wypełniane formularze stały się podstawą gromadzenia danych statystycznych od 2006 r. Doświadczeniemi Polski w zakresie stosowania procedury „Niebieskie Karty” wykazywały zainteresowanie inne kraje, takie jak: Litwa, Ukraina i Armenia.

Kolejnym etapem zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” i przeciwdziałania przemocy w rodzinie było uchwalenie przez Sejm 29 lipca 2005 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (weszła w życie dnia 21 listopada 2005 r.)²³.

Ustawa nakładała zadania dla jednostek samorządu terytorialnego i administracji państwowej, wskazując, że konieczne jest współdziałanie z organizacjami pozarządowymi. Zadania zo-

stały nałożone na województwa, powiaty i gminy. Ustawa ta stanowiła nowe rozwiązanie w prawie polskim, gdyż wcześniej problematyka dotycząca przemocy w rodzinie była uregulowana w wewnętrznych przepisach Policji, pomocy społecznej oraz gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Procedura Niebieskie Karty dla gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych została przygotowana niemal równoległe z procedurą dla Policji i pomocy społecznej. W latach 2002–2003 w kilku gminach został przeprowadzony pilotaż, który pozwolił zweryfikować proponowane kwestionariusze i udoskonalić sposób postępowania tego podmiotu w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie²⁴.

Powyższy akt prawny wprowadził w art. 2 pkt 2 definicję przemocy w rodzinie oznaczającą „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Używając określenia członek rodziny, „należy przez to rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą”²⁵. W rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego „osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”²⁶. Fakt przytoczenia i wyjaśnienia powyższych pojęć ma istotne znaczenie z punktu widzenia rozpatrywania kryteriów wszczęcia procedury.

W dniu 18 lutego 2008 r. zostało wprowadzone zarządzenie nr 162 Komendanta Głównego Policji w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”²⁷ – akt prawa wewnętrznego regulujący postępowanie policjantów w sytuacji przemocy w rodzinie. Po jego wejściu w życie w dniu 1 marca 2008 r. jednocześnie utraciło moc zarządzenie nr 21 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu przeprowadzania interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty”. W uzasadnieniu do zarządzenia nr 162 regulującego procedurę „Niebieskie Karty” wskazano, iż źródłem zmian przepisów w przedmiotowym zakresie była potrzeba dostosowania przepisów resortowych do wymogów zawartych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz rozszerzenia możliwości udzielania wsparcia na rodziny dotknięte przemocą, u których nie przeprowadzono interwencji, a zatem konieczności zapewnienia pełniejszej ochrony ofiar przemocy, zwłaszcza małoletnich. Opracowanie nowego zarządzenia było również wynikiem potrzeb i postulatów zgłaszanych przez jednostki terenowe Policji oraz szkoły Policji. Podczas prac projekt zarządzenia poddano licznym konsultacjom prowadzonym na terenie całego kraju za pośrednictwem komend wojewódzkich/Stołecznej Policji oraz dyskusjom i pracom zespołu roboczego złożonego z przedstawicieli wybranych komend wojewódzkich Policji, Komendy Stołecznej Policji, wybranych komend rejonowych Policji KSP oraz Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zasadniczą zmianą wprowadzoną w nowym zarządzeniu było określenie rzeczywistych obszarów działań Policji podejmowanych wobec przemocy w rodzinie, a nie tylko tych związanych

z realizacją interwencji (rozszerzono zastosowanie procedury). Zgodnie z nowym zarządzeniem, policjanci zostali zobowiązani do rozpoczęcia procedury i wypełnienia tzw. „Niebieskiej Karty” obligatoryjnie, podczas interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie oraz fakultatywnie podczas wykonywania wszystkich innych czynności służbowych, jeśli jednocześnie zostaną spełnione dwa warunki: policjant uzyska informację o przemocy w rodzinie lub będzie miał podejrzenie jej występowania oraz konieczne będzie udzielenie pomocy jej ofiarom (obowiązek podjęcia działań i większe zaangażowanie w realizację tej procedury nie tylko służb patrolowych i dzielnicowych, ale wszystkich policjantów, którzy podczas swoich obowiązków służbowych uzyskali informacje o istniejącej przemocy w rodzinie bądź mają uzasadnione podejrzenie jej występowania, a jednocześnie zachodzi konieczność udzielenia pomocy jej ofiarom).

Zapis ten miał na celu zapewnienie ofiarom przemocy możliwości uzyskania pomocy (poprzez uruchomienie przez dzielnicowego działań interdyscyplinarnych) w każdej sytuacji, gdy tego potrzebują, a nie tylko w konsekwencji przeprowadzonej interwencji.

Zgodnie z zapisem, że procedura to „ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez policjantów, w związku z zaistnieniem przemocy w rodzinie”, rozumianej w sposób określony w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, policjanci zostali zobowiązani do jej zastosowania nie tylko wtedy, gdy stwierdzą wielokrotność czynów zabronionych, ale także w przypadku czynu jednorazowego występującego w rodzinie, który nie stanowi czynu zabronionego. W dokumencie tym w sposób precyzyjny określono również obowiązki policjantów na poszczególnych etapach realizacji procedury „Niebieskie Karty”, wskazując potrzebę przekazywania informacji dotyczących rodzin, w których zachodzi przemoc, organom administracji rządowej i jednostkom samorządu terytorialnego bądź podmiotom, którym te organy lub jednostki zleciły realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz inne przepisy ustawowe w sposób jasny wskazują podmioty zobowiązane do przejścia ciężaru działań pomocowych podejmowanych wobec osób dotkniętych przemocą, które nie leżą w kompetencjach Policji.

W konstrukcji nowego zarządzenia regulującego procedurę „Niebieskie Karty” zrezygnowano z zapisu zobowiązującego policjantów do uzyskania zgody na przekazanie informacji o rodzinie dotkniętej przemocą organom administracji rządowej i jednostkom samorządu terytorialnego oraz innym podmiotom wykonującym zlecone przez nich zadania z zakresu wsparcia i pomocy ofiarom przemocy, gdyż w wyniku konsultacji z Biurem Ochrony Informacji Niejawnych KGP i Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych okazało się, że zgoda nie jest potrzebna. Policjant miał jedynie obowiązek poinformowania ofiary przemocy w rodzinie o takiej możliwości.

Zarządzenie dostosowano do obowiązujących przepisów i definicji zawartych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (powołano się na definicję „przemocy w rodzinie”

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

określona w ustawie, aby wykluczyć wątpliwości interpretacyjne zgłaszane przez policjantów). Zdefiniowano pojęcia charakterystyczne dla działań Policji w tym zakresie – procedura „Niebieskie Karty”, interwencja domowa, interwencja domowa dotycząca przemocy w rodzinie, ofiara przemocy, sprawca przemocy – aby ułatwić funkcjonariuszom właściwe rozumienie sposobu realizacji zadań wynikających z zarządzenia. Wprowadzono zapis mówiący o możliwości realizacji zadań zawartych w zarządzeniu nie tylko przez dzielnicowego, ale również przez policjanta realizującego zadania dzielnicowego, jeżeli taka sytuacja występowała w danej jednostce. Doprecyzowano, jakie informacje powinna przede wszystkim zawierać dokumentacja prowadzona przez dzielnicowego, gromadzona w teczce „Przemoc w rodzinie”, i zobowiązano go do poinformowania o zakończeniu procedury oraz dokonaniu zmian w drukach „Niebieskich Kart”, które miały ułatwić i usprawnić pracę wypełniających je policjantów. Zachowano jednak terminy z poprzednio obowiązującego zarządzenia, tj. obowiązek kontaktu z rodziną po interwencji – niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od otrzymania karty „A”, oraz obowiązek comiesięcznych wizyt, gdyż okazały się one właściwe z punktu widzenia zapewnienia prawidłowej realizacji procedury i skutecznej ochrony ofiar przed przemocą²⁸. Zarządzenie nr 162 wprowadziło wymóg uzyskania zgody przełożonego na zakończenie procedury „Niebieskie Karty” oraz obowiązek informowania ofiary o zakończeniu jej stosowania. Zarządzenie nr 21 ograniczało kwestię zakończenia przedmiotowej procedury jedynie do obowiązku zapoznania się z treścią notatki urzędowej o zakończeniu prowadzenia teczki zagadnieniowej zatytułowanej „Przemoc domowa” przez kierownika jednostki Policji lub osobę przez niego upoważnioną. W dniu 10 czerwca 2010 r. wprowadzono ustawę o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw²⁹. Przyjęta przez Sejm RP nowelizacja ustawy weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2010 r. i wprowadziła wiele zmian istotnych dla poprawy sytuacji osób doświadczających przemocy w rodzinie. Niektóre z nich dotyczyły również obowiązków oraz uprawnień Policji.

W wyniku nowelizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie obowiązkiem wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” zostali również objęci inni przedstawiciele podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, tj. oświaty, służby zdrowia, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych³⁰.

Po rozszerzeniu na inne podmioty procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia – w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie, tj. w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednego z określonych podmiotów (wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Powołanie ww. pięciu instytucji do działań na rzecz przeciw-

działania zjawisku przemocy w rodzinie opierało się na założeniu twórców ustawy, iż przemocą może przeciwstawić się tylko zintegrowany system. Osoba pokrzywdzona przemocą i jej rodzina potrzebuje bowiem różnorodnej pomocy – prawnej, socjalnej, materialnej, psychologicznej, lekarskiej. Powołanie z kolei przedstawicieli gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych do realizacji procedury „Niebieskie Karty” opierało się na stwierdzeniu dużego wskaźnika procentowego nietrzeźwych sprawców przemocy, a także częstych różnych rodzajów przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym, a więc konieczności zapewnienia również innego rodzaju pomocy. Podjęcie interwencji wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Zapisy tej nowelizacji wskazują na Radę Ministrów jako organ, który określa kształt procedury oraz opracowuje wzory formularzy wykorzystywanych podczas jej realizacji (art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Zgodnie z nowelizacją ustawy (art. 3) osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy (dodano słowo „bezpłatnej”), w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego; (dodano słowa „zawodowego i rodzinnego”);
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej; (dodano „zbliżania się do osoby pokrzywdzonej”);
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; (ta forma pomocy według wcześniejszego zapisu opierała się na konieczności żądania udzielenia takiej pomocy przez osobę pokrzywdzoną);
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

W nowelizacji ustawy położono szczególny nacisk m.in. na:

- obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych (zadanie własne gminy – zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym);
- tworzenia grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W ustawie zostały określone zadania zespołów interdyscyplinarnych, ich skład oraz zasady działania. Ponadto wyznaczono katalog danych osobowych osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie. Dane będą mogły być przetwarzane, gromadzone i które mogą wymieniać członkowie zespołu interdyscyplinarnego bez zgody tych osób.

Natomiast zgodnie z treścią art. 12a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Decyzję, o której mowa w ust. 1, pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką (zmiana w takim brzmieniu umożliwia dokonanie właściwej oceny zarówno stanu zdrowia dziecka, jak też konieczności zapewnienia dziecku bezpieczeństwa).

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zmieniła także inne ustawy. Jedną z istotniejszych modyfikacji było wprowadzenie zmiany w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy polegającej na wdrożeniu zakazu stosowania kar cielesnych dla osób wykonujących władzę rodzicielską oraz sprawujących opiekę lub pieczę nad małoletnim dzieckiem – dodany art. 96¹.

Podstawowe zmiany wynikające z innych ustaw:

- dodano art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, zgodnie z którym funkcjonariusz Policji ma prawo zatrzymanie sprawców przemocy w rodzinie stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego w trybie określonym w art. 15;
- w art. 244 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego dodano:
 - § 1a mówiący, że Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, a zachodzi obawa, że ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa grozi;
 - § 1b, zgodnie z którym Policja zatrzymuje osobę podejrzaną, jeśli przestępstwo, o którym mowa w § 1a, zostało popełnione przy użyciu broni palnej, noża lub innego niebezpiecznego przedmiotu, a zachodzi obawa, że ponownie popełni ona przestępstwo z użyciem przemocy wobec osoby wspólnie zamieszkującej, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa grozi.

Od 18 października 2011 r. obowiązuje Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”³¹ – jako akt wykonawczy do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Dopiero wprowadzenie rozporządzenia kompleksowo uregulowało zakres realizacji działań wszystkich pięciu podmiotów w ramach procedury.

Wprowadzenie aktu wyższego rzędu spowodowało konieczność uchylecia przepisów wewnętrznych Policji regulujących powyższe zagadnienie. W związku z powyższym 7 grudnia 2011 r. Komendant Główny Policji podpisał zarządzenie nr 1313³² uchylające zarządzenie nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Również 7 grudnia 2011 r. Komendant Główny Policji podpisał wytyczne nr 2 w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty”³³. Wytyczne szczegółowo określają sposób postępowania policjantów

podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty”, sposób oraz zakres wypełniania przez policjantów formularza „Niebieska Karta – A”.

§ 2 ust. 1 wytycznych wskazuje, iż policjant wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” kierownik jednostki organizacyjnej Policji lub upoważniona przez niego osoba przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – § 3 ust. 1 wytycznych. Z następującego po nim ustępu dowiadujemy się, iż kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” kierownik jednostki organizacyjnej Policji lub upoważniona przez niego osoba przekazuje dzielnicowemu właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

§ 4 ust. 1 stanowi, iż w pracach zespołu interdyscyplinarnego bierze udział koordynator procedury „Niebieskie Karty” lub inny funkcjonariusz wyznaczony przez kierownika komórki organizacyjnej lub jednostki organizacyjnej Policji.

W skład grupy roboczej, o której mowa w art. 9a ust. 10 ustawy, wchodzi dzielnicowy rejonu, w którym zamieszkuje osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka w pracach grupy roboczej powinien uczestniczyć również policjant z komórki organizacyjnej nieletnich i patologii.

Obecnie zgodnie z § 5 ust. 1 wytycznych dzielnicowy realizujący procedurę „Niebieskie Karty” prowadzi teczkę zagadnieniową „Przemoc w rodzinie” odrębnie dla każdej rodziny, w przypadku wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” przez Policję lub inny uprawniony podmiot. Nie określono bliżej, jakie dokumenty powinna lub może zawierać „TZ”, ograniczając zapis do wymogu: „w teście gromadzi się wszystkie dokumenty potwierdzające czynności podjęte przez Policję wobec przemocy w rodzinie”. Zakończenie prowadzenia teyki zagadnieniowej „Przemoc w rodzinie” następuje z chwilą zakończenia procedury „Niebieskie Karty” w trybie określonym w § 18 niniejszego rozporządzenia. W obecnie obowiązujących przepisach prawnych oprócz terminologii „Niebieskie Karty” nie znajdujemy wyjaśnienia pojęć, które istniały w poprzednim, nieaktualnym już zarządzeniu nr 162 KGP. Natomiast używane wcześniej określenia: „ofiara przemocy w rodzinie”, „sprawca przemocy w rodzinie” zmieniono na określenia: „osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie” oraz „osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie”. Przedstawione określenia słownikowe w mojej ocenie stanowią bardziej precyzyjne rozwiązania zarówno pod względem prawnym, jak i społecznym.

O ile zmieniały się przepisy prawa wewnętrznego w Policji, które pociągały za sobą pewne regulacje, choćby zmiany dotyczące kształtu samych formularzy „Niebieskich Kart”, o tyle wciąż niezmienny pozostaje główny cel opracowania procedury „Niebieskie Karty”. Otóż głównym celem procedury „Niebieskie Karty” jest zatrzymanie przemocy w rodzinie, a aby tego dokonać, należy ją rozpoznać i uruchomić pomoc multidyscyplinarną. Współpraca przedstawicieli różnych podmiotów stykających się z osobami pokrzywdzonymi przemocą w rodzinie lub ją stosującymi jest niewątpliwie podstawą skuteczności pro-

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

cedury i oferowanej pomocy. Tytułowa „Niebieska Karta” stała się – o co chodziło jej twórcom – zaczynem do zmiany sposobu postępowania służb wobec przemocy w rodzinie.

Aktywne włączenie się Policji w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wynika nie tylko z obowiązków nałożonych ustawą o Policji oraz priorytetów Komendanta Głównego Policji, ale również programów krajowych (np. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rządowego Programu „Razem bezpieczniej”) i uregulowań międzynarodowych zawartych w konwencjach i zaleceniach przedstawicieli organów międzynarodowych.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w dniu 14 marca 2015 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski podpisał ustawę z dnia 6 lutego 2015 r. o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzoną w Stambule, dnia 11 maja 2011 r.³⁴ Zapisy przedmiotowej Konwencji niewątpliwie będą miały znaczny wpływ na zmiany w aktualnej procedurze „Niebieskie Karty”³⁵. Rozszerzenie obowiązku realizacji procedury „Niebieskie Karty” na inne służby świadczy z całą pewnością o dostrzeżeniu znaczenia tego narzędzia dla działań na rzecz ograniczania rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie. Podkreśla również dotychczasową rolę Policji w systemie działań podejmowanych w walce z tym problemem społecznym, zobowiązując jednocześnie do podtrzymywania stopnia zaangażowania policjantów w pomoc rodzinom dotkniętym przemocą.

W zaprezentowanym opracowaniu starałam się możliwie najwierniej zarysować powstanie i dotychczasową ewaluację kształtowania się procedury „Niebieskie Karty”. Żywię nadzieję, że przedstawienie genezy procedury „Niebieskie Karty” przyniosło okazję do przypomnienia, jak wyglądała gigantyczna praca w Polsce nad utworzeniem i wdrożeniem procedury, a dokonanie przeglądu przepisów prawnych, będzie źródłem refleksji nad wieloma zmianami, które zostały w niej dokonywane na przestrzeni siedemnastu lat. Wiedza na ten temat daje podstawy sądzić, iż kierunek tych modyfikacji jest słuszny i uzasadniony. W mojej opinii w przypadku konstruktywnej krytyki procedury (jak większość narzędzi wymaga modyfikacji dostosowanych do sytuacji społeczno-prawnej), należałoby poszukiwać takich rozwiązań, które przyczynią się do umocnienia działań na rzecz powstania sprawnie funkcjonującego systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą oraz podniesienia społecznej świadomości o tym zjawisku, do czego nawołuję i gorąco zachęcam Czytelników.

¹ H.D. Sasal, *Ludzie pomagają ludziom. Niebieskie Karty po dwóch latach*, „Niebieska Linia” 2001, nr 2/13, s. 20.

² Główne Archiwum Policji Gabinetu Komendanta Głównego Policji Komendy Głównej Policji. Na podst. Pisma ZW-932/98 Komendanta Stołecznego Policji insp. Michała Otrębskiego do Dyrektora Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej Komendy Głównej Policji mł. insp. Ryszarda Siewierskiego.

³ H.D. Sasal, *Ludzie pomagają ludziom. Niebieskie Karty po dwóch latach*, s. 20.

⁴ Tamże.

⁵ H.D. Sasal, *Procedura „Niebieskie Karty” jako przykład łączenia kompetencji różnych służb*, w: *Przewodnik do realizacji ustawy z dnia*

29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, <http://niebieskalinia.pl> [dostęp: 30.08.2015 r.].

⁶ Przytoczone dane zostały szczegółowo przedstawione w monografii H.D. Sasal, *Niebieskie Karty: przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, wyd. II, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005.

⁷ A. Kowalczyk, *Procedura „Niebieskie Karty” – funkcjonariusze Policji a wewnątrzrodzinne akty przemocy*, „Przegląd Policyjny” nr 3 (95), Rok XIX, Szczytno 2009, s. 158, artykuł za H.D. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, s. 69–70.

⁸ Główne Archiwum Policji Gabinetu Komendanta Głównego Policji Komendy Głównej Policji. Na podst. Pisma Dyrektora Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dr Jerzego Mellibrudy do Dyrektora Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej Komendy Głównej Policji mł. insp. Ryszarda Siewierskiego.

⁹ Zarządzenie nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 listopada 1998 r. w sprawie sposobu przeprowadzania interwencji domowej przez policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP z 1999 r. Nr 7, poz. 37).

¹⁰ H.D. Sasal, *Ludzie pomagają ludziom. Niebieskie Karty po dwóch latach*, s. 20.

¹¹ Zarządzenie nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 listopada 1998 r.

¹² Zarządzenie nr 9 Komendanta Głównego Policji z dnia 27 maja 1999 r. zmieniające zarządzenie w sprawie przeprowadzania interwencji domowej przez policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP Nr 12, poz. 78).

¹³ Główne Archiwum Policji Gabinetu Komendanta Głównego Policji Komendy Głównej Policji. Na podst. Pisma l. dz. ANA/133/99 z dnia 25 lutego 1999 r. Dyrektora Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dr. Jerzego Mellibrudy do Dyrektora Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej Komendy Głównej Policji mł. insp. Ryszarda Siewierskiego (podsumowanie przebiegu wdrażania procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty” w okresie 1.06–15.12.1998 r.).

¹⁴ Główne Archiwum Policji Gabinetu Komendanta Głównego Policji Komendy Głównej Policji. Na podst. notatki urzędowej podinsp. Krystyny Zięciak z BKSP KGP, sporządzonej w dniu 23.10.2000 r.

¹⁵ Główne Archiwum Policji Gabinetu Komendanta Głównego Policji Komendy Głównej Policji. Na podstawie Pisma l.dz. WP-896/02 Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie z dnia 4 listopada 2002 r. skierowanego do podinsp. Stefana Dziwulskiego – Zastępcy Dyrektora Biura Służby Prewencyjnej KGP.

¹⁶ Dz. Urz. KGP Nr 14, poz. 111.

¹⁷ Tamże, § 2 pkt 1.

¹⁸ Dz. Urz. KGP Nr 14, poz. 111.

¹⁹ § 2 ust. 3 pkt 2.

²⁰ Dz. Urz. KGP Nr 14, poz. 111.

²¹ Postępowanie policjantów w przypadku powzięcia informacji o czynnie zabronionym popełnionym w rodzinie, Komenda Główna Policji, Biuro Taktyki Zwalczenia Przystępczości, Warszawa 2005, s. 5.

²² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr. 64, poz. 593, z późn. zm.).

²³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493).

²⁴ H.D. Sasal, *Niebieskie Karty: przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, s. 104.

²⁵ Tamże, art. 2 pkt 1.

²⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553).

²⁷ Dz. Urz. KGP Nr 4, poz. 30.

²⁸ http://isp.policja.pl/isp/prawo/akty-prawne/zarządzenia-komendanta/2008/74_Zarządzenie-nr-162-z-dnia-18-lutego-2008-w-sprawie-metod-i-form-wykonywania-prze.html.

²⁹Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842).

³⁰Tamże.

³¹Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).

³²Zarządzenie nr 1313 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 r. uchylające zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP Nr 10, poz. 75).

³³Wytyczne nr 2 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP Nr 10, poz. 77).

³⁴Dz. U. z 2015 r. poz. 961.

³⁵Zawarta w art. 3 konwencji definicja przemocy domowej ma szerszy zakres podmiotowy i przedmiotowy niż przyjęta w polskim ustawodawstwie definicja przemocy w rodzinie. W celu pełnego wypełnienia zobowiązań wynikających z konwencji konieczne będzie dokonanie nowelizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez rozszerzenie definicji przemocy w rodzinie w taki sposób, aby swoim zakresem obejmowało przemoc ekonomiczną oraz relacje osób, które już nie pozostają w stałym związku lub małżeństwie i nie mieszkają razem, a mimo to nadal dochodzi pomiędzy nimi do aktów przemocy, www.kozłowska-rajewicz.pl [dostęp: 30.08.2015 r.].

Bibliografia

Główne Archiwum Policji Gabinetu Komendanta Głównego Policji Komendy Głównej Policji.

Kowalczyk A., *Procedura „Niebieskie Karty” – funkcjonariusze Policji a wewnątrzrodzinne akty przemocy*, s. 158, w: „Przegląd Policyjny”, nr 3 (95), Rok XIX, Szczytno 2009, artykuł za H.D. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, wyd. II, Wydawnictwo Edukacyjne, PARPA, Warszawa 2005.

Postępowanie policjantów w przypadku powzięcia informacji o czynie zabronionym popełnionym w rodzinie, Komenda Główna Policji, Biuro Taktyki Zwalczenia Przystępczości, Warszawa 2005.

Raport o rozpoznanych zjawiskach patologii społecznej, przystępczości i demoralizacji nieletnich w 2002 r., Biuro Służby Prewencyjnej Komendy Głównej Policji, Warszawa 2003.

Sasal H.D., *Niebieskie Karty: przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, wyd. II, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005.

Sasal H.D., *Ludzie pomagają ludziom. Niebieskie Karty po dwóch latach*, „Niebieska Linia” 2001, nr 2/13.

Sasal H.D., *Procedura „Niebieskie Karty” jako przykład łączenia kompetencji różnych służb*, w: *Przewodnik do realizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, <http://niebieskalinia.pl>.

Netografia

<http://isp.policja.pl/isp/prawo/akty-prawne/zarzadzenia-komendanta/2008/74.Zarzadzenie-nr-162-z-dnia-18-lutego-2008-w-sprawie-metod-i-form-wykonywania-prze.html>.

Akty prawne

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr. 64, poz. 593, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842).

Ustawa z dnia 6 lutego 2015 r. o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz. U. poz. 398).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).

Zarządzenie nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 listopada 1998 r. w sprawie sposobu przeprowadzania interwencji domowej przez policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP z 1999 r. Nr 7, poz. 37).

Zarządzenie nr 9 Komendanta Głównego Policji z dnia 27 maja 1999 r. zmieniające zarządzenie w sprawie przeprowadzania interwencji domowej przez policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP Nr 12, poz. 78).

Zarządzenie nr 21 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu przeprowadzania interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP Nr 14, poz. 111).

Zarządzenie nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP Nr 4, poz. 30).

Zarządzenie nr 1313 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 r. uchylające zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP Nr 10, poz. 75).

Wytyczne nr 2 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty” (Dz. Urz. KGP Nr 10, poz. 77).

Summary

The “Blue Cards” procedure – genesis, development and analysis of provisions of law regulating the form of the procedure

The present study constitutes the monograph the purpose of which is the presentation of the history of the origin and development of the “Blue Cards” procedure over the course of 17 years as well as the analysis of provisions of law regulating its current form.

In the preliminary part of the article the authors of the “Blue Cards” procedure were introduced, as well as its purposes, the course of the pilot of the procedure and preparations for its implementation in the entire country. There was also presented an entity appointed to realize the procedure. The further part of the study acquaints a reader with the way of tasks execution in the course of prevention of domestic violence by the Police, based on the “Blue Cards” procedure, mainly by making analysis of provisions of law which formulated its form, as well as the analysis of factors, which influenced its development and changes. The article emphasizes the legitimacy of the procedure as the important tool for the prevention of the phenomenon of domestic violence.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP